

Salvador de Madariaga: Angličané, Francouzi, Španělé. Rozbor národních povah. Praha, 1931. Orbis. Politická knihovna. Řada I. Kniha XXV. Str. 248. Cena 35.— Kč. — Autor, profesor oxfordské university, rodem Španěl, vychováním Francouz, charakterisuje v první části knihy Angličana jako člověka činu, ovládaného vůlí, Francouze jako člověka myšlenky, ovládaného inteligencí, Španěla pak jako člověka vášně, ovládaného ryzí duší. V druhé části knihy ověřuje autor svoji teoretickou charakteristiku národních povah skutečnými reflexy povah jednotlivých národů na jednotlivé zjevy sociálního života.

Co do společenského složení, jest sociální útvar anglický výplodem bezděčné organisace, hierarchicky odstupňované. Francouzský útvar naproti tomu spočívá na basích rovnosti občanů, právem určených a zná jen hierarchii čistě úřední. Extrémně anarchicko-individualistická společnost španělská pak má ráz čistě lidový a demokratický, v níž vyniká jen armáda a církev, oba činitelé to opírající se o hlavní živel Španělů — o vášeň. Naopak jest rodina španělská velmi úzce solidárním svazkem, kdežto anglická rodina jest spíše přátelským sdružením (ovšem nikoliv v ohledu morálním).

Pokud pak se výkvětu národa týče, skládá se anglická elita z mužů, vynikajících činností, vychovaných anglickým školstvím, kladoucím veliký zřetel na sport, francouzskou elitu tvoří intelektuálové, jejichž duševní kvality byly znamenitě vypěstěny francouzským školstvím, kdežto španělská elita skládá se z jedinců, nijakých předností nepožívajících, vyšvihnuvších se jedině díky svým schopnostem.

Co do politického složení, jest toto v Anglii charakterisováno smyslem národa pro bezděčnou spolupráci ve prospěch celku, která sdružuje parlamentní většinu i oposici. Francouzské politické složení jest naopak charakterisováno zájmem národa na politickém zápasu intelektuálním silných individualit o politické zásady. Španělské politické složení pak nese docela jen pečť politické závislosti národa na určitých silných individualitách politiků, kteří pevného programu ani nemají. S tím souvisí i charakter veřejné správy, kterou charakterisuje v Anglii spolupráce s občanstvem, ve Francii centralistická jednotnost a ve Španělsku opět nedisciplinovaný individualism byrokracie.

Charakteru národů odpovídá i ráz světových velmocí, které všechny tři západoevropské národy, jeden po druhém, vytvořily. Španělská velmoc 16. a 17. století byla vedena ideálem, obnoviti náboženskou jednotu, pozdější francouzská chtěla zavést jednotný intelektuální řád ve světě, kdežto dnešní imperium britské se zakládá na praktické spolupráci hospodářské. Po charakteristice jazyka, umění a literatury tří národů líčí autor postoj národů k lásce, vlastenectví a náboženství.

Kniha Madariagova jest velmi cenným poučením, zejména o národní povaze Španělska, tak málo ve střední Evropě známé. Schematická charakteristika národních povah svou originalností sice zaráží na první pohled, avšak druhá část knihy ověřuje pravdivost charakteristiky velmi pádnými doklady. K tomu ještě jsou všechny tři národy kresleny s naprostou objektivitou, která dává zapomenouti středoevropskému čtenáři, málo tajené, autorovo nevalné mínění o národech středoevropských.

Dr. Rudolf Wierer.

Prof. Dr. Emil Svoboda: Právo knihovní. Vydání Všehrdu z r. 1931. Str. 90. — Česká literatura o právu knihovním jest sice počtem poměrně velmi chudá, zato zaznamenává jméno Randovo, jenž se tímto oborem soustavně obírá ve svém spise »Das Eigentumsrecht« a Krčmářovo (Právo občanské, Práva věcná, I. kapitola). Dílo prof. Svobody tento úsek literatury právnické vhodně doplňuje a skutečně obohacuje. Aniž by byla přinesena újma vysoké vědecké úrovni práce nevyhýbající se řešení žádné sporné otázky, podán je spis, jenž nezapře znamenitého učitele způsobem tak jasným, plyným a přístupným, že musí býti uvítán všemi, kdož mají studijně se seznámiti s právem knihovním, zdánlivě tak šedým. Autor mající značné zkušenosti praktické uvádí, jak postupuje prakse a přihlíží k jejím potřebám (srv. na př. kap. o listinách) a jistě i praktickému právníku, jenž namnoze v knihovních